

uomi on täyttänyt itsenäisenä tasavaltana pyöreät 90 vuotta. Sen kunniaksi Virittäjä julkaisee Lea Laitisen katsauksen Maamme-laulun käännösten ja niiden välittämän Suomi-kuvan historiaan. Kansallisuusaate saa jälleen uusia tulkintoja EU:n ja globaalistumisen myötä. Kansallislaulutkaan eivät välttämättä edusta pelkästään kansallistunteen historiaa, kuten Espanjan kansallishymnin sanoituksesta virinnyt kiista on osoittanut. Merkkivuosiin on ehtinyt myös Euroopan unionin monikielisyyspolitiikka, kuten käy ilmi Euroopan komission Käännöstoimen pääosaston pääjohtajan Juhani Lönnrothin kirjoituksesta, jossa hän tarkastelee EU:n kielipolitiikan ajankohtaisia haasteita varsinkin komission käännöstyön kannalta.

Tätä kirjoittaessani olen juuri palannut Skåbmagovat-elokuvafestivaalista Inarista. Saamelaisten, intiaanien ja nenetsien elämänmuodosta ja identiteetin murroksista kertovat elokuvat saattavat toiseen valoon niin kysymyksen suhteesta kansallisvaltioon kuin sen käsitteistämisen tavoista: isänmaan rinnalle nousee mahdollisuus nähdä maa äiti maana, meidän kaikkien äitinä; alkuperäiskansoille maa on todellakin pikemminkin *meidän maa* kuin *maamme* — ja oikeus siihen on etnisen identiteetin haavoittuvin ja yhäkin haavoitettavin perusta. Tietoisuus alkuperäiskansojen erityisasemasta ja kielivähemmistöjen identiteettityöstä sekä niiden tukemisen mahdollisuuksista kuuluu jokaisen kielen ammatilaisen yleissivistykseen. Kansallisen historian kohtaamiseen voi soveltaa laajemminkin Nils-Aslak Áilu Valkeapään sanoja: »Eilinen on kuin uni, joka sävyttää tätä päivää.»

Tiedemaailma muuttuu muun maailman mullistusten myötä. Niin kutsutut kansalliset tieteet ovat heräämässä arvioimaan uudelleen epiteettinsä merkitystä. Nationalismi on tarjonnut hiljaisen, vankan perustan niiden oikeutukselle, mutta mikä on niiden asema nykyisessä kansainvälisyyttä suorastaan itseisarvona korostavassa tiedepolitiikassa? Tästä soisi mieluusti keskusteltavan myös Virittäjässä. Kielipolitiikka on esillä Kotikielen Seuran teemapäivässä Suomen kielen tulevaisuus 26. huhtikuuta, jolloin käsitellään valmisteilla olevaa suomen kielen toimintaohjelmaa.

Virittäjän tämän numeron anti kertoo kielentutkimuksen kansainvälisyydestä. Eija Ahon ja Minnaleena Toivolan tutkimus venäläisten maahanmuuttajien suomen prosodiasista heijastaa sitä, että venäjänkielisistä on jälleen tullut sitten itsenäistymisen päivien kansalliskieltemme jälkeen suurin vähemmistökieliryhmä. Kielitieteen teoriavaikutteet puolestaan virtaavat kauttaaltaan kansainvälisillä vesillä, kuten Susanna Shoren lauseiden tekstuaalista jäsennyttä ja Mikko Laasasen toistuvan oppimisen mallia koskevat artikkelit osoittavat. Laasasen esittämä kritiikki liittyy kielitieteen osalta siihen, että erilaiset evolutionistiset teoriasovellukset ovat nostaneet päätään eri tieteenaloilla. Keskustelu niiden asemasta voisi jatkua Virittäjänkin palstoilla.

Myös julkaisemisen kenttä kokee muutoksia. Suomalaisen nykynuorison tärkeimmäksi mediaksi on jo noussut Internet. Verkkojulkaisemisen merkitys kasvaa myös tiedejulkaisuissa. Vaarana on, että kustannuspolitiikka tulee jälkijunassa. Virittäjä on ollut alusta asti mukana sähköisen julkaisemisen Elektra-palvelussa, joka kuitenkin rajoittuu suomalaisten yliopistojen käyttäjäpiiriin. Sen vuoksi Virittäjä on tällä vuosituhannella noudattanut omalta osaltaan myös laajempaa avoimen saatavuuden periaatetta omilla, kaikille avoimilla verkkosivuillaan. Elektra-korvausten jakoperustetta ollaan kuitenkin

▷

muuttamassa niin, että korvausta saavat pelkästään ne tieteelliset julkaisut, joiden saatavuus rajoittuu Elektran piiriin. Valtionapua jakava Tieteellisten seurain valtuuskunta on kylläkin asettunut kannattamaan avoimen julkaisemisen periaatetta. Toivottavasti se osoittaa tukensa myös rahoitusta myöntäessään. Toistaiseksi merkittävimpiä valtionavun ehtoja on edelleen paperilehden tilaajien määrä. Harva tulee ajatelleeksi, että tiedelehden tilaaminen on merkittävä henkilökohtainen kannanotto oman tieteenalan julkaisutoiminnan mahdollistamiseksi. Virittäjän tilaaminen tukee lisäksi kielipoliittisesti suomenkielistä tieteellistä julkaisemista. Tästä kiitämme kaikkia Virittäjän tilaajia, joista puolet koostuu opiskelijoista ja jatko-opiskelijoista!

Tämän numeron yhteydessä Virittäjä laajentaa verkkoliitettään julkaisemalla kaikki Maamme-laulun suomenkieliset käännökset sisältävän liitevihkon pelkästään Verkko-Virittäjässä. Tämän vuoden alusta julkaisemme yleisön pyynnöstä artikkelien tiivistelmät Verkko-Virittäjässä myös suomeksi. Verkkoliitteessä julkaistaan myös alkukielisiä kirjoituksia niissä erityistapauksissa, joissa kirjoitus on käännetty suomeksi paperilehteen. Tämän numeron Staffan Nyströmin kirja-arvio on siis luettavissa myös ruotsiksi Verkko-Virittäjässä.

Virittäjän toimitus on kokenut jälleen vuoden vaihtuessa henkilövaihdoksia. Kiitämme pitkäaikaista toimituksen jäsentä Minna Harmasta, joka on viimeisimmät vuodet edistänyt rakentavalla panoksellaan äidinkielen toimittajana lehden ja opetuksen kentän suhteita. Samalla toivotamme tervetulleeksi uuden äidinkielen ja kirjallisuuden toimittajan Maarit Bergin. Onnittelemme varapäätoimittaja Salla Kurhila iloisen perhetapahtuman johdosta ja esitämme kauneimmat kiitokset: olet ollut mitä parhain yhteistyökumppani Virittäjän luotsaamisessa! Varapäätoimittajan äitiysloman sijaiseksi on siirtynyt Minna Jaakola, joka on hoitanut varapäätoimittajan tehtäviä aiemminkin. Kirjallisuustoimittajana on aloittanut Taru Nordlund ja hän on puolestaan luovuttanut taloudenhoitajan kokonaisvastuun Eero Voutilaiselle. Kiitämme kaikkia heidän tähänastisesta panoksestaan ja toivotamme menestystä uusissa toimissa!

Lisäksi onnittelemme toimitusneuvoston jäsentä Kaisa Häkkistä. Hänen aktiivinen ja rakentava toimintansa Virittäjän sekä Agricolan juhlavuoden hyväksi on hänen muiden ansioidensa ohella vakuuttava näyttö siitä, että Vuoden Professorin 2007 nimitys on myönnetty juuri oikealle henkilölle.

TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ